

Amadeusz Urbanik
Uniwersytet Szczeciński

PERSPEKTYWY WSPÓŁPRACY POLSKO-UKRAIŃSKIEJ W OBLICZU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ W OPINIACH MIESZKAŃCÓW POMORZA ZACHODNIEGO

Wprowadzenie

Zesłoroczne wybory parlamentarne na Ukrainie¹, jak również w dalszym ciągu nierozwiązana kwestia uwięzienia Julii Tymoszenko² stają się coraz częściej przyczynkiem do rozważań na temat kształtu przyszłych relacji pomiędzy Polską a Ukrainą. Wciąż niesprecyzowane plany naszego południowo-wschodniego sąsiada co do jego ewentualnej przyszłej przynależności do Wspólnot Europejskich³, jak i niepewna sytuacja polityczna wewnątrz kraju nie bez powodu podawane są jako czynniki mające negatywny wpływ na opinię publiczną odnośnie do poszerzania się grona członków Unii o kolejne państwo zza wschodniej granicy. Trudno powiedzieć, czy będzie to miało, a jeśli tak, to jakie, konsekwencje dla polityki instytucji Wspólnot Europejskich. Niewątpliwym jest, że owe instytucje nie zwykły podejmować decyzji niepopularnych, które mogłyby naruszyć wciąż poddawane próbom wątle fundamenty UE. Należy zatem zadać pytania, jak na ową perspektywę obecności Ukrainy we Wspólnotach Europejskich zapatrują się mieszkańcy naszego regionu, czy dostrzegają w niej szansę, a może zagrożenie dla dobrosąsiedzkiej współpracy polsko-ukraińskiej, czy takowa współpraca ma w ogóle rację bytu, a jeśli tak, to co będzie jej główną płaszczyzną. Brak takowych analiz w odniesieniu do regionu Pomorza Zachodniego stanowił główną przesłankę metodologiczną powstania niniejszego artykułu, w którym to autor postara się odpowiedzieć na powyższe pytania za pomocą wyników badań przeprowadzonych w kwietniu 2011 roku na próbie 126 osób zamieszkujących region Pomorza Zachodniego, głównie studentów różnych kierunków szczecińskich uczelni wyższych.

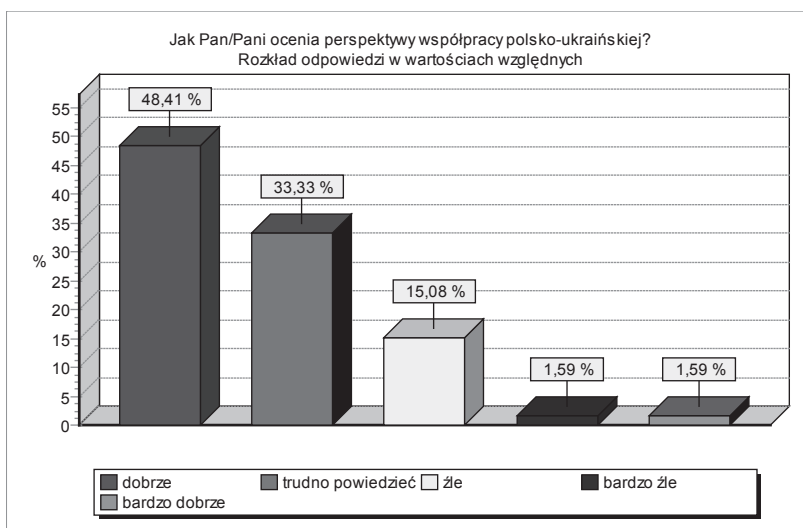
Ocena perspektyw współpracy polsko-ukraińskiej

Najważniejszym z pytań dotyczących ewentualnej przyszłej współpracy polsko-ukraińskiej wydaje się być pytanie o ocenę jej perspektyw.

¹ P. Pogorzelski, *Skończyły się wybory, niech żyją wybory!*, „Nowa Europa Wschodnia” 2013, nr 1, s. 28–34.

² R. Goncharenko, *No release in sight for Tymoshenko*, <http://www.dw.de/no-release-in-sight-for-tymoshenko/a-16988473>, 31.07.2013.

³ M. Wojciechowski, *Ukraina: słowa i czyny*, „Nowa Europa Wschodnia” 2013, nr 3–4, s. 82–87.

Rys. 1. Ocena perspektyw współpracy polsko-ukraińskiej

Źródło: badania własne.

Jak pokazano na wykresie (rys. 1), równo 50% badanych ocenia je dobrze lub bardzo dobrze. Odmiennego zdania jest 16,67%, dla których perspektywy współpracy polsko-ukraińskiej jawią się źle, bądź bardzo źle. Aż jedna trzecia respondentów nie potrafiła określić swojego stosunku do przyszłych relacji z naszym południowo-wschodnim sąsiadem.

Tabela 1

Główne płaszczyzny przyszłej współpracy polsko-ukraińskiej

Odpowiedź	Liczba odpowiedzi (n)	Procent (%)
współpraca gospodarcza	68	54,40
współpraca sportowa	41	32,80
współpraca transgraniczna	39	31,20
współpraca kulturalna	36	28,80
współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa i zwalczania przestępczości	24	19,20
współpraca w dziedzinie energetyki	24	19,20
współpraca pozarządowa	19	15,20
trudno powiedzieć	18	14,40
Suma:	269	

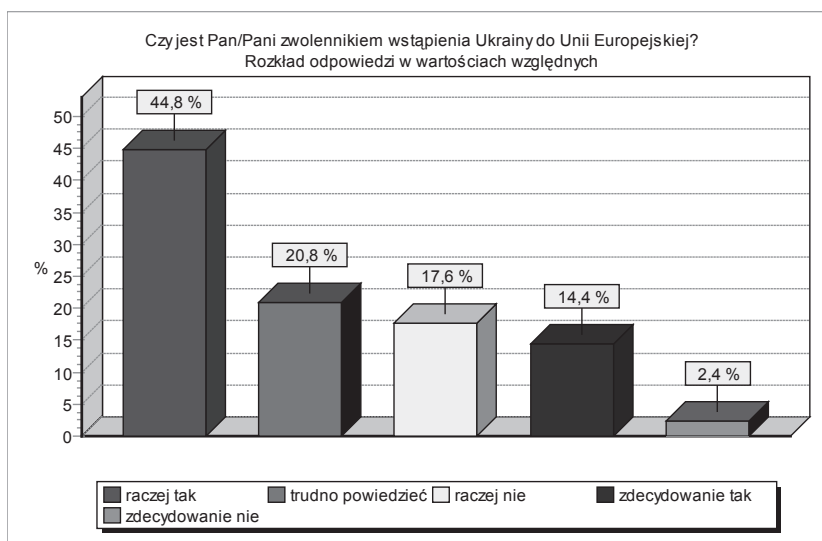
Źródło: badania własne.

Na pytanie o główne płaszczyzny przyszłej współpracy polsko-ukraińskiej najczęściej badanych (54,40%) wskazało na współpracę gospodarczą. Następne miejsca w tej klasyfikacji zajęły: współpraca sportowa (32,80%), współpraca transgraniczna (31,20%) oraz współpraca kulturalna (28,80%). Tak wysokie miejsce w powyższym zestawieniu współpracy sportowej nie powinno dziwić, kiedy weźmie się pod uwagę wspólną organizację Mistrzostw Europy

w Piłce Nożnej 2012. W grupie najrzadziej wskazywanych płaszczyzn przyszłej współpracy znalazły się: współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa i zwalczania przestępczości (19,20%), współpraca w dziedzinie energetyki (19,20%) oraz współpraca pozarządowa (15,20%). Ostatnie miejsce współpracy pozarządowej jest w pełni zrozumiałe, biorąc pod wagę nie tak dużą, jak w państwach zachodnich, rolę organizacji pozarządowych w kreowaniu rzeczywistości społecznej tych dwóch państw. Blisko 15% badanych nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na tak postawione pytanie dotyczące przyszłej współpracy polsko-ukraińskiej.

Członkostwo Ukrainy w Unii Europejskiej w opiniach mieszkańców regionu

Najważniejszym czynnikiem determinującym kształt przyszłej współpracy polsko-ukraińskiej może być ewentualne członkostwo Ukrainy w Unii Europejskiej. Toteż jednym z najistotniejszych pytań badań dotyczących perspektyw współpracy polsko-ukraińskiej w opiniach mieszkańców regionu było pytanie o poziom poparcia dla idei członkostwa naszego południowo-wschodniego sąsiada w strukturach europejskich. Odpowiedź na nie przedstawiono na wykresie (rys. 2).⁷

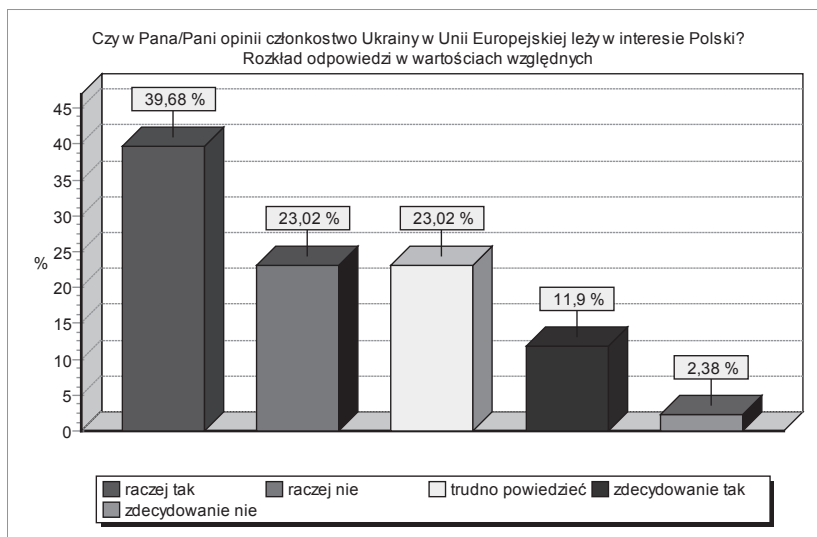

Rys. 2. Poziom poparcia dla członkostwa Ukrainy w Unii Europejskiej

Źródło: badania własne.

Zdecydowana większość badanych, bo aż 59,2%, popiera tę ideę. Przeciw członkostwu Ukrainy w Unii Europejskiej opowiedziało się 20% respondentów. Tyleż samo nie potrafiło określić swojego stanowiska. Wyniki te niewiele różnią się od wyników Eurobarometru z roku 2008 i stanowią niejako ich potwierdzenie.

Nie inaczej ma się sytuacja w przypadku pytania o interes Polski leżący w integracji naszego południowo-wschodniego sąsiada ze strukturami europejskimi. Jak pokazują niniejsze wyniki, ponad połowa badanych (51,58%) uważa, iż leży ona w interesie Polski. Odmiennego zdania jest jedna czwarta respondentów (25,4%), a 23,03% nie ma skonkretyzowanej opinii na ten temat.

Rys. 3. Członkostwo Ukrainy w Unii Europejskiej a interes Polski

Źródło: badania własne.

Wśród osób deklarujących się jako przeciwnicy członkostwa Ukrainy w Unii Europejskiej najczęściej wymienianą przyczyną, jak pokazuje zestawienie w tabeli 2, jest zbyt duże uzależnienie Ukrainy do Rosji (48,57%). Kolejne miejsca w tej klasyfikacji zajęły: niespełnianie przez Ukrainę standardów państwa demokratycznego (42,86%) oraz Ukraina jako możliwy element spowalniający rozwój Unii Europejskiej (34,29%). Dla 28,57% badanych członkostwo Ukrainy w Unii Europejskiej może spowodować zmniejszenie znaczenia Polski na arenie europejskiej. Tyleż samo uważa, że Ukraina nie spełnia standardów państwa europejskiego. Jedna czwarta (25,71%) obawia się, że akcesja Ukrainy do struktur Unii Europejskiej spowoduje napływ taniej siły roboczej, a co za tym idzie wzrost bezrobocia w Polsce. Aż 14,29% pytanych uważa, iż Ukraina nie leży w Europie i uznaje to za wystarczający powód swojej niechęci dla członkostwa Ukrainy w UE. Zaledwie 2,86% jest zdania, że Ukraina jest zbyt biednym krajem, aby stać się pełnoprawnym członkiem Wspólnot Europejskich.

Tabela 2

Przyczyny niechęci dla idei członkostwa Ukrainy w Unii Europejskiej

Odpowiedź	Liczba odpowiedzi (n)	Procent (%)
Ukraina jest zbyt uzależniona od Rosji	17	48,57
Ukraina nie spełnia standardów państwa demokratycznego	15	42,86
Ukraina może stać się elementem spowalniającym rozwój Unii Europejskiej	12	34,29
członkostwo Ukrainy w Unii Europejskiej może spowodować zmniejszenie znaczenia Polski na arenie europejskiej	10	28,57
Ukraina nie spełnia standardów państwa europejskiego	10	28,57

członkostwo Ukrainy w Unii Europejskiej może spowodować napływ taniej siły roboczej i wzrost bezrobocia w Polsce	9	25,71
Ukraina nie leży w Europie	5	14,29
Ukraina jest zbyt biednym krajem	1	2,86
Suma:	79	-

Źródło: badania własne.

Podsumowanie

Reasumując najważniejsze wyniki zaprezentowane w niniejszym artykule, należy stwierdzić, że równo 50% badanych dobrze bądź bardzo dobrze ocenia perspektywę współpracy polsko-ukraińskiej. Jako główną płaszczyznę przyszłych stosunków pomiędzy Polską a Ukrainą upatrują współpracę gospodarczą (54,40%). Zdecydowana większość badanych, bo aż 59,2%, popiera ideę integracji Ukrainy z Unią Europejską. Wynika to najprawdopodobniej z przekonania, iż leży ona w interesie Polski (51,58%). Osoby deklarujące się jako przeciwnicy wstąpienia Ukrainy do UE jako najczęstszą przyczynę wymieniają zbyt duże uzależnienie naszego południowo-wschodniego sąsiada od Rosji (48,57%).

Wydaje się więc, że poparcie dla członkostwa Ukrainy w UE jest powiązane z oceną perspektyw współpracy polsko-ukraińskiej. Jest ona pozytywna. Kluczem do procesów integracji europejskiej może być zatem wspieranie rozwoju stosunków bilateralnych, które jawią się badanym jako ich podstawowy wyznacznik. Ważne jest także to, że gospodarka jest postrzegana jako główna płaszczyzna współpracy pomiędzy Polską a Ukrainą. To dobry prognostyk, zważywszy na to, że gospodarka właśnie stanowiła fundament rodzącej się po II wojnie światowej wspólnoty interesów w Europie Zachodniej.

Amadeusz Urbanik

Perspektywy współpracy polsko-ukraińskiej w obliczu integracji europejskiej w opiniach mieszkańców Pomorza Zachodniego

Niniejszy artykuł jest wynikiem badań przeprowadzonych przez autora w kwietniu 2011 roku. Głównym ich celem była próba przedstawienia opinii mieszkańców Pomorza Zachodniego dotyczących perspektyw współpracy polsko-ukraińskiej w obliczu integracji europejskiej. Podporządkowując się powyższemu celowi, autor starał się znaleźć odpowiedzi na pytania, jak mieszkańcy regionu oceniają perspektywę współpracy polsko-ukraińskiej, jakie są główne płaszczyzny owej współpracy oraz jaki jest poziom poparcia dla idei integracji Ukrainy ze strukturami Unii Europejskiej. Analiza zgromadzonych danych empirycznych koncentrowała się zarówno na opisowym aspekcie wyjaśnień, jak i na analizie zależności pomiędzy zmiennymi wyłonionymi w procesie badawczym. Niniejszy artykuł stanowi część studiów nad stosunkami polsko-ukraińskimi prowadzonymi przez autora na przestrzeni lat.

Słowa kluczowe: stosunki polsko-ukraińskie, integracja europejska, badania opinii publicznej

**Perspectives of Polish-Ukrainian cooperation in the face of European integration
in the opinions of the residents of Western Pomerania region**

Following article is the result of research conducted by the author in April 2011. Their main goal was an attempt to show the opinions of the residents of Western Pomerania region about perspectives of Polish-Ukrainian cooperation in the face of European integration. Complying with this goal, author tried to find answers for several questions, such as: how residents of the region evaluate perspectives of Polish-Ukrainian cooperation, what are the main grounds of it, and what is the level of endorsement for idea of Ukrainian integration with European Union structures. The analysis of collected empirical data focused both on the descriptive aspect of explanation and on analysis of the relationship between the variables selected in the research procedure. Following article is a part of studies on Polish-Ukrainian relationships conducted by author upon the years.

Keywords: Polish-Ukrainian relationships, European integration, opinion polls

Translated by Amadeusz Urbanik